

Σκίτσο
του Δημήτρη
Γεωργοπάλη

είπαν και έγραψαν

Μειονότητες και οικουμενικά συνθήματα

■ Το 1996 ο ιστορικός Έρικ Χομπσμπάουμ έδωσε μια διάλεξη στο Λονδίνο με θέμα «Πολιτικές της ταυτότητας και Αριστερά». Από τότε έχουν περάσει πάνω από 20 χρόνια και η συζήτηση οφείλει πάντα να συμπεριλαμβάνει τις αλλαγές που έχουν συμβεί. Όχι μόνο «υλικά» αλλά και στο πεδίο του διανοητικού κλίματος, των ιδεών, των πολιτικών επιλογών. Φαίνεται όμως ότι αρκετά από τα σημεία που θίγονται στο παρακάτω απόσπασμα παραμένουν σημαντικά και σύγχρονα, ενώ ταυτόχρονα προβληματίζουν και για το πώς μπορούν να εξελιχθούν τάσεις και δυναμικές:

«Από τη δεκαετία του '70 και μετά, υπάρχει μία αυξανόμενη τάση να βλέπουμε την Αριστερά κυρίως ως έναν συνασπισμό μειονοτικών ομάδων, λόγω φυλής, γένους, σεξουαλικότητας ή άλλων πολιτιστικών προτιμήσεων και τρόπου ζωής, ακόμα και οικονομικών μειονοτήτων όπως έχει πια γίνει η παλιά καλή βιομηχανική εργατική τάξη. Παρόλο που σαν γεγονός είναι κατανοητό, δεν παύει να είναι επικίνδυνο, τουλάχιστον γιατί οι πλειοψηφίες που κερδίζουν δεν είναι το ίδιο με τις μειοψηφίες που αθροίζονται.

Καταρχήν να επαναλάβω: Οι ομάδες ταυτότητας δημιουργούνται από αυτές, γι' αυτές και για κανέναν άλλον. Οποιοσδήποτε συνασπισμός τέτοιων ομάδων που δεν συγκροτείται πάνω σε μια κοινή βάση στόχων και αξιών, έχει ad hoc ενότητα, μια προσωρινή συμμαχία στον πόλεμο ενάντια ενός κοινού εχθρού. Όταν δεν έχουν λόγο να είναι πλέον μαζί, χωρίζουν. Σε κάθε περίπτωση, ως ομάδες ταυτότητας, δεν δεσμεύονται στην Αριστερά παρά μόνο για να κερδίσουν υποστήριξη στους στόχους τους, όποτε μπορούν. Θεωρούμε τη γυναικεία

χειραφέτηση ως μια υπόθεση που έχει στενή σχέση με την Αριστερά, και σίγουρα έτσι είναι από την αρχή του σοσιαλισμού, ακόμα και πριν τους Μαρξ και Ένγκελς. Ωστόσο, ιστορικά, το βρετανικό κίνημα των Σουφραζέτ, πριν το 1914, ήταν ένα κίνημα και των τριών πολιτικών κομμάτων. Η πρώτη γυναίκα βουλευτής, από όσο γνωρίζουμε, ήταν στην πραγματικότητα από τη συντηρητική παράταξη.

Δεύτερον, όποια και να είναι η ρητορική τους, τα κινήματα και οι οργανώσεις πολιτικής ταυτότητας κινητοποιούν μόνο μειονότητες, σε κάθε περίπτωση προτού αποκτήσουν τη δύναμη του εξαναγκασμού και του νόμου. Επί τη ευκαιρία, αυτό μας δίνει δύο ρεαλιστικούς λόγους για να είμαστε ενάντιοι στις πολιτικές ταυτότητας. Χωρίς εξωτερική πίεση ή εξαναγκασμό, υπό κανονικές συνθήκες, σπάνια κινητοποιούν πάνω από μία μειονότητα – ακόμα και μέσα στην ομάδα στόχο... Ο άλλος λόγος είναι ότι το να αναγκάζεις τους ανθρώπους να υιοθετήσουν μία και μόνο ταυτότητα, προκαλεί διάσπαση του ενός από του άλλου. Γι' αυτό και τελικά αυτές οι μειονότητες απομονώνονται.

Σήμερα, τόσο η Δεξιά όσο και η Αριστερά έχουν φορτωθεί με πολιτικές ταυτότητας. Δυστυχώς για την Αριστερά είναι ασυνήθιστα μεγάλος ο κίνδυνος να καταλήξει μια απλή συμμαχία μειονοτήτων. Η απόρριψη των μεγάλων οικουμενικών συνθημάτων του Διαφωτισμού, που ήταν ουσιώδη συνθήματα για την Αριστερά, δεν της δίνει τη δυνατότητα να σχηματίσει έναν κοινό τόπο συμφερόντων που θα διαπερνά τα όρια όλων των κατηγοριών. Το μόνο ίσως από τα λεγόμενα "νέα κοινωνικά κινήματα" που ξεπερνάει αυτά τα όρια είναι αυτό των οικολόγων.»

■ εν τέλει

Έχασε τον γιο της, όχι και τον εαυτό της

■ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΞΥΔΙΑ

Για μια ακόμα φορά η Μάγδα Φύσσα έδειξε ότι είναι κάτι πολύ παραπάνω από αξιοπρεπής. Είναι ένας άνθρωπος που διατηρεί ζωντανή επαφή με τη βαθύτερη προσωπική της αλήθεια. Και γι' αυτό της αξίζει πραγματικά να εξελιχθεί σε πρότυπο για τους Έλληνες και τις Ελληνίδες και για κάθε άνθρωπο.

Άλλωστε αυτό ήδη γίνεται με κάποιο τρόπο – με τον φυσικό και ιερατικό τρόπο που γίνονται αυτά τα πράγματα: σιγά-σιγά, με βάση το ελεύθερο λαϊκό αισθητήριο, χωρίς τις υποδείξεις κάποιων άνωθεν αυθεντίας.

Αυτή την αυθόρμητη όσο και ευαίσθητη διαδικασία θα έπρεπε να την καταλαβαίνει και να τη σέβεται όποιος ενδιαφέρεται για τα σύμβολα που διέπουν τη δημόσια ζωή, εφ' όσον βέβαια κατανοεί και σέβεται τη Μάγδα Φύσσα, τον πόνο που έχει περάσει και τον αγώνα που δίνει. Προφανώς το ΜέΡΑ25 και ο Πάνης Βαρουφάκης δεν καταλαβαίνουν τίποτα απ' όλα αυτά. «Επιλέξαμε μια κίνηση μεγάλης συμβολικής αξίας», γράφουν στην ανακοίνωσή τους. Όμως, παιδιά, οι κινήσεις «συμβολικής αξίας» και μάλιστα «μεγάλης», δεν επιλέγονται προγραμματιστικά, παρά μόνο αν βλέπεις την πολιτική με όρους διαφήμισης. Είναι όπως με τα τραγούδια, τα πραγματικά τραγούδια. Κανείς δεν ξέρει από πριν ποιο θα γίνει επιτυχία. Εξαιρούνται βέβαια τα δήθεν τραγούδια –μουσικές που δεν είναι μουσική, αλλά παριστάνουν τη μουσική (για να θυμηθούμε και τον Χρ. Βακαλόπουλο)– που προγραμματίζονται από κατασκευές να είναι επιτυχία.

Να μην είμαστε αυστηροί με το ΜέΡΑ25. Κανείς σήμερα δεν κάνει στην Ελλάδα αυθεντική πολιτική. Όλοι διαφήμιση κάνουν.

Όμως και σ' αυτό ακόμα υπάρχουν όρια. «Δεν παίζεις με τη μπέτρα του σκοτωμένου», είπε κάποιος. Και είχε δίκιο βέβαια. Διότι γιά σκεφτείτε, αν η γυναίκα δελεαζόταν (άνθρωπος είναι) και έκανε το λάθος να πει «ναι», τι θα πάθαινε. Οι διαφημιστικές εικόνες είναι φαντάσματα που επιβιώνουν –όσο επιβιώνουν– κατασπαράσσοντας τους εικονιζόμενους.

Είπαν ορισμένοι ότι καλή η Μάγδα Φύσσα, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι θα μπορούσε να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του Προέδρου Δημοκρατίας. Τρίχες Κατσαρές! Σιγά τις αρμοδιότητες! Είδαμε και τους άλλους... Το θέμα δεν είναι αυτό. Δεν είναι ούτε θέμα ικανοτήτων, ούτε γνώσεων. Το θέμα είναι ο ζωτικός χώρος υπαρκτικής επαφής του καθενός με την αλήθεια. Σε ποιο δηλαδή υπαρκτικό πεδίο βρίσκεται κανείς στέρεα επαφή με την αλήθειά του, και σε ποιο όχι.

Η αλήθεια της γυναίκας αυτής είναι η σχέση με το παιδί της. (Και υπ' αυτή την έννοια η στάση της είναι βαθιά πολιτική με έναν τρόπο που έρχεται απ' τα βάθη των αιώνων και επαναφέρει στην επιφάνεια τη σχέση ιδιωτικού και δημόσιου, προσωπικού και πολιτικού που οι αρχαίοι Αθηναίοι αναγνώριζαν στους τυραννοκτόνους Αρμόδιο και Αριστογείτονα).

Όμως το ότι η γυναίκα αυτή αναδείχθηκε αληθινή μέσα στην τραγική της προσωπική περιπέτεια δεν σημαίνει ότι θα μπορούσε να παραμείνει εξ ίσου αληθινή αν έμπαινε σε μια απρόσωπη κρεατομηχανή όπως είναι η πολιτική και η εξουσία σήμερα. Και δεν μιλώ για το –ανύπαρκτο έτσι κι αλλιώς– ενδεχόμενο εκλογής της ως Προέδρου Δημοκρατίας, αλλά για αυτή και μόνο την έκθεσή της στην πολιτική πασαρέλα (τηλεοπτικά παράθυρα κ.λπ.).

Το μόνο θετικό απ' αυτή την ιστορία –και ίσως δεν είναι λίγο– είναι η αυθόρμητη αντίδραση πολλών εναντίον της επιλογής αυτής. Και είναι ίσως μια ένδειξη πως σ' αυτή τη χώρα δεν αποκλείεται να υπάρχουν ακόμα όσια και ιερά, έστω και αν αυτοί που ασχολούνται με την πολιτική δεν μπορούν να πάρουν χαμπάρι.